

Богатирьов І. Г.,

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

РЕАЛІЗАЦІЯ ЛЮДИНОЮ ПРАВА НА ОСОБИСТУ БЕЗПЕКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Війна – це явище, яке проникло в нашу матрицю 24 лютого 2023 року, і змінило наш уклад життя. Війна поставила людину в такі умови, коли поставила на порядок денний необхідність розв'язання низки проблем, пов'язаних з цією подією. При тому, як зазначають вітчизняні вчені йдеться не лише про питання суто військового характеру, й набагато інших проблем[1, с.9], зокрема і така проблема, як реалізація людиною права на особисту безпеку в умовах воєнного стану.

Назагал, реалізації права людини на особисту безпеку в умовах війни залежать від правильного рішення її самої. На жаль, проведений науковою школою «Інтелект» аналіз подій у місті Чернігові 19 08 2023 року показав певну неузгодженість дій тих хто проводив захід, і людей, які опинилися в зоні вибуху ракети. І ті і другі надіялись, що все буде добре. Як результат, є вбиті і поранені [2].

Варто нагадати, що інколи життя ставить людину в такі обставини, в яких її доля залежить лише від того, наскільки правильно вона реалізує своє право на особисту безпеку. Особливо це проявляється в умовах війни. Коли ми нехтуємо сигналом повітряної тривоги, їдемо збирати гриби там де заборонено, наражаючи себе на небезпеку, але рішення залишається за нами.

Однак, володіння правовим механізмом на особисту безпеку в умовах війни – це по суті збереження свого життя, життя рідних і близьких. З – поміж питань, які пов'язані з реалізацією людини права на особисту безпеку теоретики і практики звертають увагу на такі проблеми:

- саме російсько-українська війна вплинула на вимушене внутрішнє переміщення людей у межах України та вимушена міграція за кордоном. Найтяжче було тим , хто опинився в оточенні. Більшість з них втратила право на особисту безпеку, своє життя, поки діставалися в більш безпечне місце – під обстрілами, без зв'язку, води, їжі, без світла і тепла[3, с. 151]. Водночас саме вимушена міграція за кордон створила певні проблеми права на особисту безпеку, особливо в тих місцях де проживають російськомовні люди, особливо стали не захищені матері з дітьми;

- повноцінне життя людини пов'язано з її постійним рухом, а тому коли оголошують тривогу вона має право на укриття. На жаль, перевірки місць укриття показують, що органи місцевого самоврядування, територіальні об'єднані громади, поки що не в повному обсязі вирішують дану проблему, найскладнішими залишаються ти місця де людина не відчуває себе в безпеці;

- батьки віддаючи дитину в дитячий садок, або в школу чи ЗВО мають право на гарантію з боку держави на особисту безпеку, тому ми маємо навчитися жити по новому, хочемо ми цього чи ні, але особиста безпека має бути пріоритетом у всьому іншому.

- інформаційна безпека, її варто поєднувати з особистою, оскільки наш ворог р.ф. щоденно поширює різні чутки не лише про наших воїнів на полі бою, а й про військово-політичне керівництво країни. Тому варто звіряти кожну тривожну новину з офіційними джерелами. Інформацію про втрати можуть знати лише органи безпеки та оборони України.

Інформація на приватних акаунтах може не відповідати дійсності. Мета ворога — розколоти українське суспільство зсередини і знищити нашу віру у власні сили і нашу Перемогу. Ми дійсно різні й наші погляди можуть не збігатися, але ми маємо об'єднатися за ради нашої Перемоги над державою агресором р.ф., за ради особистої безпеки, свободи, незалежності і права жити на рідній землі.

Російсько-українська війна має навчати нас реалізувати своє право на особисту безпеку, з цією метою мої поради, як кримінолога передбачають такі:

Порада 1. Ніхто не маємо права в умовах російсько-української війни нехтувати сигналом повітряної тривоги. Як засвідчило дослідження, саме ця порада зберегла життя тисяч людей.

Порада 2. В умовах російсько-української війни про власну безпеку та безпеку рідних подбайте самі, не надійтесь, що хтось прийде і захистить Вас і Ваших рідних. Зберіть валізу, речі першої необхідності та тримайте їх наготові. До речі, саме така поведінка зберегла багато людей від насилля та катування.

Порада 3. Найцінніша сьогодні порада нам, усім українцям, – це вміння не забувати, що робить рф з нами, але і не зациклюватися на незручностях, зокрема, таких як: відсутність світла, газу, тепла, води. Ворогу це на руку. Він спить і мріє, щоб нас подолати, принизити, створити умови геноциду.

Порада 4. Оскільки ворог під тиском Збройних сил України змушений був залишити раніше окуповані території, то на згадку про себе вчинив ще один злочин – здійснив замінування певної території. Отже, не варто ігнорувати настановами військовиків та правоохоронних органів про небезпеку перебувати в заборонених місцях, оскільки саме ця заборона зможе убезпечити наше життя (збирання в лісі грибів, розмінування мін, зупинка на узбіччі тощо).

Порада 5. Саме в умовах російсько-української війни ми маємо навчитися контролювати свої дії в будь-яких кризових ситуаціях і вирішувати проблему не емоціями та доведенням, хто більше зробив для Перемоги над ворогом, а згуртуватися й об'єднатися, щоб ворог назавжди забув дорогу на нашу землю.

Порада 6. Якщо Ви чи Ваші рідні під час облоги міста чи перебування в окупації захворіли, будьте обережні та терпимі до тих, хто хворіє. Найголовніше – це уникнути контактів із хворим, оскільки, наприклад, такий вірус як ковід швидко передається при великому скупченні людей. Тому прямуючи до укриття, запасіться профілактичними ліками та водою.

Порада 7. Кожна людина, перебуваючи у реальності російсько-української війни, має сама вирішувати, як їй поводитися в тій чи іншій конкретній життєвій ситуації. Це принциповий момент, на якому треба наголосити, оскільки він істотно змінює біологічне

мислення кожного з нас. Настає момент істини: що я маю зробити, щоб уберегти себе і свою родину (виїзд у безпечне місце, заготівля води та харчів на певний період часу тощо).

Порада 8. Варто також знати, що під час сутички з окупантами, якщо ви вчиняєте спротив, у ворога з'являється бажання якнайшвидше його погасити. Тому ворог використовує не тільки силу, але і зброю, застосовує варварські методи до своєї жертви, насильство, катування, знущання та приниження. Щоб цього не відбувалося, потрібно діяти відповідно до кримінальної ситуації. Наприклад відступити, а при нагоді діяти на випередження.

Порада 9. В умовах російсько-української війни активізували свої злочинні діяння шахраї. Шахрайство – це заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (ст. 190 КК України).

Щоб уберегти себе від шахрайства необхідно: **обережно користуватися сайтами та інтернет-магазинами, у них є двійники; не звертайте увагу, коли вам пропонують забрати приз, який ви буцімто виграли; не варто вірити всім повідомленням, які надходять на ваш телефон. Якщо ви стали жертвою інтернет-шахраїв, необхідно звернутися до найближчого відділку поліції або зателефонувати 102.** [3, с. 220-221]

Висновок. Отже, в умовах російсько-української війни реалізація права людини на особисту безпеку дає тоді позитивні результати, коли всі свої зусилля людина спрямовує на досягнення поставленої мети. Убезпечити себе стати жертвою агресії з боку держави терориста р.ф.

Список використаних джерел:

1. Новели кримінального законодавства України: прийняті в умовах воєнного стану : наук. практ. комент. / А.А. Вознюк, О.О. Дудоров, Р.О. Мовчан, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред А.А. Вознюка, Р.О. Мовчана, В.В. Чернея. Київ б. Норма права, 2022. 278с. С.9
2. Російська федерація вдарила ракетою по центру Чернігова. Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2023/08/19/novyna/suspilstvo/rf-vdaryla-raketoju-po-centru-chernihova> (дата звернення 15. 09. 2023р)
3. Богатирьов І.Г. Російсько-українська війна : погляд кримінолога К : ТОВ «Видавничий дім «АДЕФ-УКРАЇНА», 2023. 244с. С. 151, 220-221